

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет філології

Кафедра журналістики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ЖУРНАЛІСТИКИ

Рівень вищої освіти – **перший (бакалаврський)**

Освітня програма **«Журналістика»**

Спеціальність **С7 «Журналістика»**

Галузь знань **С «Соціальні науки, журналістика,
інформація та міжнародні відносини»**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи журналістики
Статус дисципліни	Основна
Викладач	Пристаї Галина Іванівна
Контактний телефон викладача	+380966220786
E-mail викладача	galina.prystai@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації відбуваються у день проведення лекцій та практичних занять (за попередньою домовленістю зі студентами). Можливі також онлайн-консультації через платформи для дистанційного навчання (Zoom, Google Meet тощо).

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення курсу «Основи журналістики» є отримання розуміння суті ділової журналістики; недискримінаційного підходу в медіа; бачення загальних тенденцій і перспектив розвитку українських медіа за темами та ролями соціально-правозахисної медіадіяльності; виявляти сильні та слабкі ознаки медіа, щодо дотримання етичних стандартів у висвітленні тем, пов'язаних із правами людини. Бізнес-журналісти покликані забезпечувати інформаційні потреби підприємництва, друкуючи матеріали з метою створення інформаційного поля, що сприяє розвитку бізнесу.

Завдання вивчення дисципліни ознайомлення студентів із суттю та принципами засобів масової інформації, здобути системні знання про демократичні, ціннісно-етичні орієнтири, етичні вимоги, закріплені в міжнародних, національних, корпоративних нормативних документах із журналістської етики; сформуванню моральну свідомість журналістів, виробити навички дотримання професійних етичних вимог; проаналізувати джерела вивчення правових засад; усвідомити площину застосування здобутих знань у журналістській практиці. А також, викладання дисципліни полягає в тому, щоб дати основні теоретичні знання права сучасних мас-медіа, навчити застосовувати отримані знання для конкретних суспільних потреб, навчити самокритично оцінювати журналістську діяльність і матеріали з позицій чинного законодавства України.

Особливості дисципліни: здобути знання про сучасні прийоми діяльності всіх медіа; комунікації з авторами рукописів та видавцями, міжнародними видавничими асоціаціями, редакторами, публічними бібліотеками, письменниками а також знання закономірностей та особливостей породження й створення текстів, формування друкованих видань, управління редакціями і видавництвами, які необхідні для сучасного фахівця медіаринку. Разом із тим, журналістові необхідно вміти аналізувати редакційно-видавничу справу світу та України. У навчальному курсі подається детальна інформація про особливості медіа, види нормативних документів, редакційно-видавничих процесів, їхню структуру й специфіку, а також – рекламу та наслідки.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є: поглибити знання з формування системи знань із тенденцій розвитку журналістики та її ролі в суспільстві; завдань, видів і характеру журналістської діяльності, парадоксів і складностей професії, умов роботи журналістів; історії і системи журналістської освіти, з форм навчальної діяльності і правил раціональної організації розумової діяльності, вивчення сутності інформаційних процесів; видів і специфіки журналістської роботи.

Основними **цілями** дисципліни є:

формування ділової демократичної культури майбутнього працівника медіа, який має свідомо реалізовувати права, свободи медіа та дотримуватися правових норм чинних в Україні; формування професійної моральної культури журналіста, генерування основ критичного мислення та соціальної толерантності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні та фахові компетентності:

ЗК 01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК 02. Здатність формувати інформаційний контент.

СК 03. Здатність створювати медіапродукт.

СК 06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.

Програмні результати навчання:

ПР 04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

ПР 08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

ПР 11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

ПР 14. Генерувати інформаційний контент для будь-якого виду медіа за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

ПР 15. Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	18 год.
Практичні	22 год.
Самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	C7 Журналістика	1 курс	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	заняття	самост.роб.
Тема 1. Вступ до навчального предмету.	2	3	10
Тема 2. Журналіст як суб'єкт інформаційної діяльності.	2	3	5
Тема 3. Шляхи відображення національної ідеології у ЗМІ.	2	3	5
Тема 4. Основні та допоміжні функції журналістики.	2	3	10
Тема 5. Принципи діяльності журналіста.	2	3	10
Тема 6. Свобода слова як передумова існування демократичного устрою.	2	3	5
Тема 7. Види медіа за способом поширення інформації.	2	3	5
Тема 8. Інтернет-журналістика: специфіка та форми подачі інформації.	2	1	5
Тема 9. Агенційна журналістика.	2	1	5
Загальна	18	22	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою: поточне опитування, тестування та самостійна робота – 30 балів; творча робота – 10 балів; контрольна робота – 10 балів. Екзамен – 50 балів.
Вимоги до письмових робіт	Письмова робота складається з трьох теоретичних та одного практичного завдання (тестового). <i>Зразок екзаменаційного білета:</i> Варіант 1 1. Зміст інформаційного простору. 2. Портрет професії журналіста. 3. Труднощі спеціальності: стресовість, моральна відповідальність, універсальність. 4. Тестове завдання. <i>Зразок завдань контрольної роботи</i> 1. Журналістська освіта в Україні. 2. Телебачення в системі засобів масової інформації. 3. Аналіз власного творчого доробку. 4. Тестове завдання. <i>Питання для обговорення на семінарських заняттях:</i> 1. Чи є журналістика цивілізаційною ознакою розвиненого суспільства, чи просто лишається пріоритетом у системі поширення інформації? 2. Яка перспектива розвитку медіа на найближчі двадцять років? Мотивуйте доказами, виходячи із економічних, соціальних, політичних пріоритетів. 3. Що може спонукати журналіста організувати медіа, яка роль економічних, моральних стимулів? 4. Наскільки важким є процес формування творчого колективу, чому перевага надається творчим особистостям із прагматичним і оптимістичним складом мислення? 5. Яких результатів прагнете ви добитися, коли ставите на меті працювати у медіа?
Практичні заняття	Робота на практичному занятті (усні відповіді, письмові завдання, тестування) оцінюється за 5-бальною системою залежно від повноти відповіді (правильності виконання) студента.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Для отримання допуску до підсумкового контролю студентові необхідно отримати мінімум 25 балів за практичні заняття чи завдання самостійної роботи, відпрацювати пропущені практичні заняття. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.

Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен; форма здачі – письмова; структура екзаменаційної роботи та розподіл балів за завдання: 1 – теоретичне питання (10 балів), 2 – теоретичне питання (10 балів), 3 питання – практичне завдання (10 балів), 4 питання – тести (20 балів).
----------------------	---

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Заплановано виконання студентами обов’язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов’язкової письмової контрольної роботи, письмових тестових завдань за темами практичних занять та темами, які винесені на самостійне опрацювання; також додаткових письмових індивідуальних завдань; письмових експрес-опитувань на практичних заняттях. Письмові роботи здобувача вищої освіти повинні демонструвати самостійність виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Академічна доброчесність. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Списування під час контрольних модульних робіт та заліку заборонені (зокрема із використанням мобільних девайсів). Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: 1. Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 2. Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності. 3. Положення про запобігання академічному плагіату. 4. Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 5. Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. 6. Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Ознайомитися із зазначеними положеннями та документами можна за посиланням: <http://surl.li/jmet>

Відвідування занять: Присутність здобувачів вищої освіти на практичних заняттях є обов’язковою. Пропущені з поважних причин заняття мають бути відпрацьовані. Здобувач вищої освіти повинен дотримувати навчально-академічної етики та графіка навчального процесу; бути уважним та відповідальним. Пропущені практичні заняття потрібно відпрацювати, виконавши індивідуальні завдання або виконавши тести за темою. Для отримання допуску до підсумкового контролю студентів необхідно отримати мінімум 25 балів за практичні заняття чи завдання самостійної роботи.

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р. Ознайомитися з положенням можна за посиланням: <http://surl.li/kedzc>

Неформальна освіта. Під час навчання студентам пропонується проходження додаткових курсів на платформах Coursera, Prometheus, EdEra, ВUOnline та ін. за відповідним предметним спрямуванням. Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів

навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №672 від 24.11.2022). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: <http://surl.li/dzryl>

8. Рекомендована література

Базова

1. Галан, О. М. (2018). Формування медіакомпетентності в процесі вивчення суспільних дисциплін. *Молодий вчений*, 12.1(64.1), 21–24.
2. Гальченко, М. С. (2018). Інноваційна освіта в методології сучасних постнекласичних практик. *Гілея*, 128(1), 294–298.
3. Журналістська творчість на телебаченні [Текст] : монографія / В. В. Гоян ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : Київський університет, 2011. 320 с.
4. Журналістський фах. Газетно-журнальне виробництво [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., які навчаються за напрямом підготов. «Журналістика» / [Т. О. Приступенко та ін. ; за ред. В. В. Різуна] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Київський університет, 2012. 351 с.
5. Крупій, В. В. (2020, 15 квітня). Авторська радіопрограма як платформа для обговорення соціальних проблем. В *Професійна підготовка фахівців у галузі журналістики, реклами та PR*, матеріали I Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти та молодих вчених (с. 43–48). Маріупольський державний університет.
6. Куди ти йдеш, Україно? [Текст] : нариси, есе, журналіст. розслідування / Олександр Глушко ; Відкр. міжнар. ун-т розв. людини «Україна». – К. : Університет «Україна», 2012. 258 с. І. Л.
7. Lasswell, H. D. (1960). The Structure and Function of Communication in Society. In W. Schramm (Ed.), *Mass Communications: A Book of Readings* (pp. 117–130). University of Illinois Press.
8. MediaSapiens. (2016, 27 квітня). *Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція)*. Детектор медіа <https://cutt.ly/iV7VHc7>
9. Manovich, L. (2001). *The Language of New Media*. MIT Press.
10. Marchuk, H., Prystai, G., Khorob, S., Marchuk, N., & Shoturma, N. (2021). The System of Media Critics in the Journalistic Environment in Postmodern Conditions. *Postmodern Openings*, 12(1), 141–151. Режим доступу: <https://doi.org/10.18662/po/12.1/251>
11. Merholz, P. (2002, May 17). *Play With Your Words*. Peterme. <http://www.peterme.com/archives/00000205.html>
12. May, Ch. (Ed.). (2002). *Key Thinkers for the Information Society*. Routledge.
13. Михайлин (2011). Основи журналістики. Центр учбової літератури. – 482 с.
14. Потятиник, Б. (2008, 21 липня). *Вимирання старих медій скасовується*. Медіакритика. Режим доступу: <https://www.mediakrytyka.info/novi-tehnologii-media/vymyrannya-starykh-medi-y-skasovuyetsya.html>
15. Пристай, Г. І. (2021, 20–22 травня). Проектна діяльність ВНЗ як один із напрямів набуття студентами фахових компетентностей. В *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі*, матеріали Четвертої міжнародної наукової конференції (с. 298–300). Видавничий центр КНУКіМ.
16. Теорія і методика журналістської творчості [Текст] : навч. посіб. / В. М. Владимиров ; Київський міжнародний ун-т. – К. : КиМУ, 2006. 105 с.
17. Технологія професійної підготовки майбутніх журналістів [Текст] : монографія / Ігор Коцан, Олександр Панасюк, Андрій Нісімчук ; Ін-т пед. технологій (м. Луцьк). – Луцьк : Твердиня, 2013. 381 с.
18. Тимошик, М. С. (2008). *Історія одного журналістського курсу в мемуарах, щоденниках, інтерв'ю, замальовках, записках, есеях, документах, світлинах*. Наша культура і наука.
19. Тимошик, М. (2021). Як звільнити журналістську освіту з пут теорій масової комунікації: до проблеми викладання фахових дисциплін на факультетах журналістики

українських університетів. *Український інформаційний простір*, 1(7), 31–68. Режим доступу: [https://doi.org/10.31866/2616-7948.1\(7\).2021.233877](https://doi.org/10.31866/2616-7948.1(7).2021.233877)

17. Чулівська, І., Голуб, О., Кабачій, Р., Романюк, О., & Головенко, Р. (2016). Вступ. В *Медіакомпас: путівник професійного журналіста* (с. 5). Софія–А.

Додаткова

1. Інфомедійна грамотність – невід’ємна складова навчального процесу закладу вищої освіти : збірник статей / Редкол. : В. Ф. Іванов (голов. ред.) [та ін.]. Київ: Академія української преси, IREX, Центр вільної преси, 2021. 400 с.
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) від 21 квітня 2016р. № 1-2/7-110 URL: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/

Інтернет-ресурси

1. Національна бібліотека ім. В. Вернадського, електронний каталог періодичних видань. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua
2. Електронна бібліотека інституту журналістики Київського національного університету ім.Т. Г. Шевченка. – Режим доступу: www.journalib.univ.kiev.ua
3. Офіційний сайт Книжкової палати України. – Режим доступу: www.ukrbook.net
4. Видавництва України – перелік видавництв України. – Режим доступу: www.uk.wikipedia.org/wiki/
5. Офіційний сайт Української асоціації видавців та книго розповсюджувачів. – Режим доступу: www.uabooks.info
6. Державний реєстр видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції. – Режим доступу: www.comin.kmu.gov.ua/control/
7. Офіційні сайти. – Режим доступу: www.mon.gov.ua. – офіційний сайт Міністерства освіти і науки України; Режим доступу: <http://www.aup.com.ua/en/mainen/>, <http://medialiteracy.org.ua/>
8. Академія української преси; Блог викладача «Освітній простір медіаграмотності». – Режим доступу: https://mediaspaceteacher.blogspot.com/p/blog-page_23.html
9. Віртуальні лабораторії із медіаосвіти. – Режим доступу: <http://mediaosvita.org.ua/uk/>
10. Медіапсихологія, медіаосвіта; Режим доступу: <https://www.facebook.com/groups/1544313565646322/?ref=bookmarks>
11. Медіакультура вчителя-словесника. Онлайн-курси із медіаграмотності: Режим доступу: https://courses.prometheus.org.ua/courses/coursev1:CZ+MEDIA102+2018_T3/about
12. Прометеус.– Режим доступу: <https://verified.ed-era.com/ua>
13. Ed-era. Навчальні ігри. – Режим доступу: http://mediaaosvita.blogspot.com/2017/04/blog-post_10.html

Викладач: **Пристаї Галина Іванівна**,
доцент кафедри журналістики